ICGC Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Observatori del Paisatge

Mapa de les unitats de paisatge de Catalunya 1:250 000

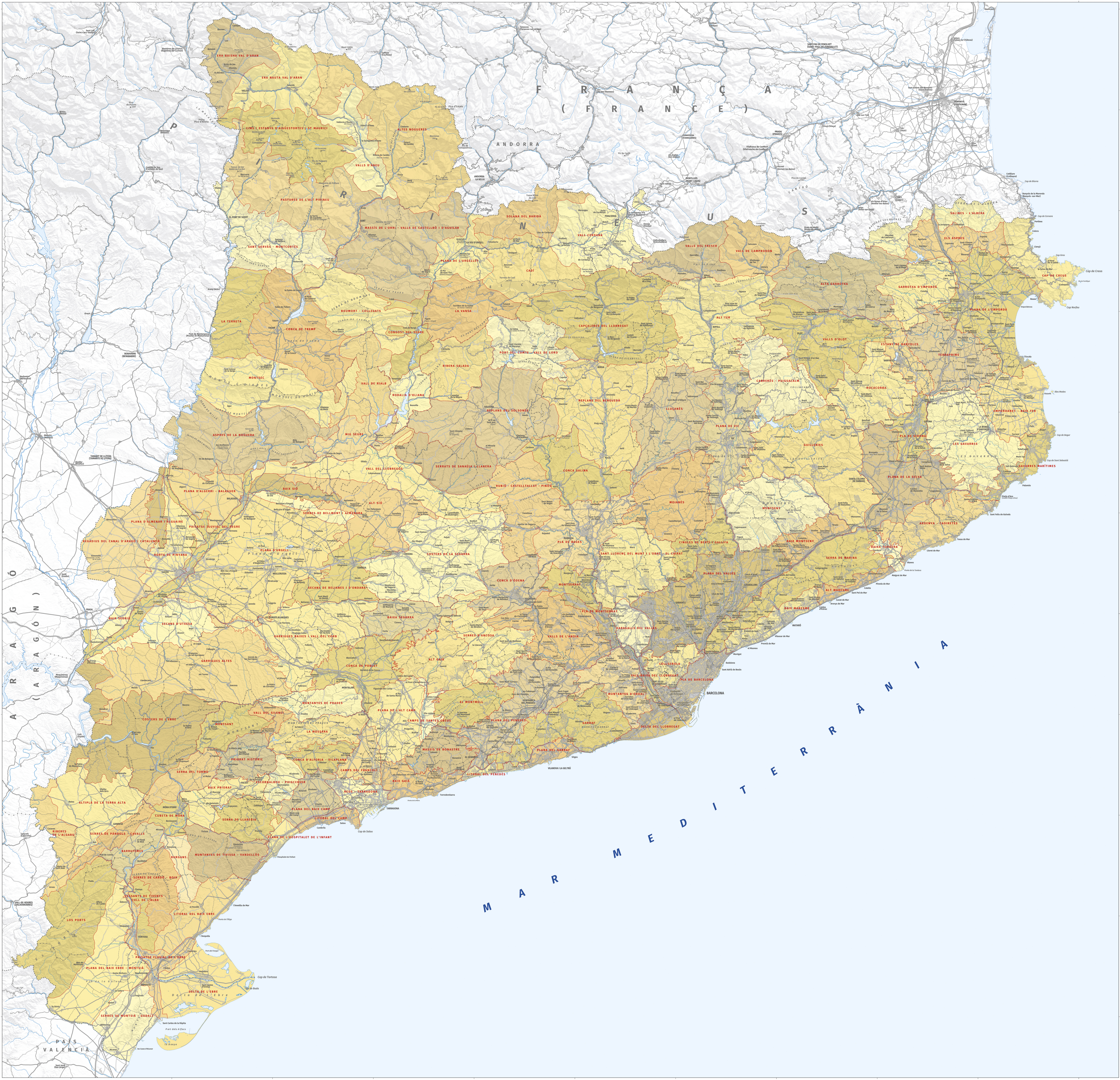

ISBN 978-84-393-9877-6

ICGC
1a edició: abril 2019
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
Telèfon 34-93 567 15 00
Telefax 34-93 567 15 67

Observatori del Paisatge

Centre d'atenció a l'usuari:
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
Tel. 34-93 567 15 90
Fax 34-93 567 15 67
www.icgc.cat
icgc@icgc.cat
twitter.com/ICGCat
facebook.com/ICGCat

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
ICGC Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Cartografia 1:250 000
1 cm = 2 500 m

Mapa de les unitats de paisatge de Catalunya

Mapa de les unitats de paisatge de Catalunya

Cartografia 1:250 000
1 cm = 2 500 m

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat

ICGC Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Observatori del Paisatge

www.icgc.cat
www.catpaisatge.net

EL MAPA D'UNITATS DE PAISATGE

L'elaboració per part de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dels catàlegs de paisatge, definits per la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge* de l'any 2005 ha permès obtenir, per primera vegada, el mapa de les unitats de paisatge de Catalunya. Amb 134 paisatges, el mapa evidencia la gran diversitat i riquesa de paisatges de Catalunya, de les més elevades del continent europeu, i converteix el paisatge en un patrimoni de primer ordre a casa nostra.

Les unitats de paisatge

Els paisatges són dinàmics per naturalesa i aquest dinamisme va modelant-ne el caràcter però sense desfigurar-lo del tot, sinó mantenint al llarg del temps uns trets característics recognoscibles que li donen identitat i personalitat. Així, cadascun dels 134 paisatges identificats té un caràcter propi que el diferencia dels altres.

Una unitat de paisatge, doncs, és un territori caracteritzat per una combinació d'elements naturals, culturals i simbòlics, que li confereixen un caràcter diferenciat de la resta i que és reconegut com a tal per la població. Les unitats de paisatge donen tanta importància als elements dinàmics, perceptius i vivencials del paisatge com als més estàtics i materials a l'hora de definir-ne el caràcter. El fet que la definició de les unitats es basi en el seu caràcter i no únicament en la seva tipologia (avetosa, conreus de secà, bosc de ribera, etc.) fa que aquestes unitats presentin una certa heterogeneïtat interna, molt més apreciable a mesura que s'augmenta l'escala.

Variables i procediment per a delimitar les unitats de paisatge

Les unitats s'han obtingut mitjançant l'anàlisi i la interacció de molts factors, entre ells: el clima, la combinació de formes del relleu (muntanyes, valls, planes, etc.), la vegetació, els usos del sòl (cultius, zones urbanitzades, boscos de ribera, etc), l'organització de l'espai, el patrimoni, la mil·lenària activitat humana sobre el territori (camins, estructures paisatgístiques seculars i modernes, etc.), la percepció (textura, colors, formes, visibilitats, etc.) i les dinàmiques paisatgístiques existents. També s'han analitzat les relacions que s'estableixen entre la població i el seu paisatge i que difícilment es poden identificar amb la simple superposició de capes cartogràfiques (proximitat, vincles emocionals, sentiment de pertinença...).

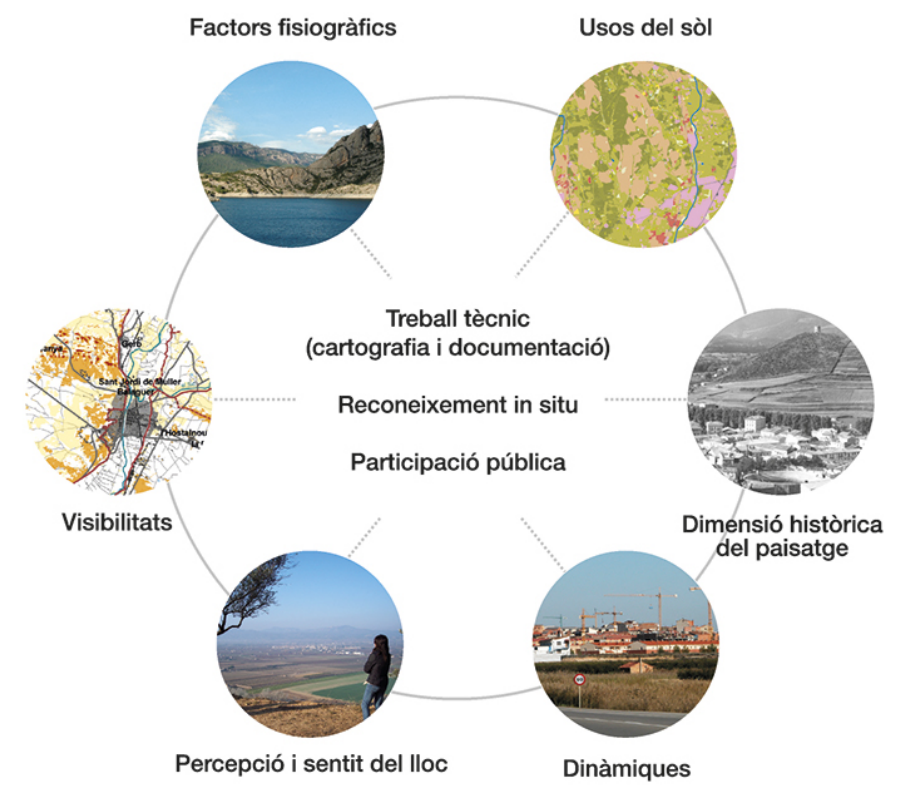
Factors fisiogràfics
Usos del sòl
Treball tècnic (cartografia i documentació)
Reconeixement in situ
Participació pública
Visibilitats
Dimensió històrica del paisatge
Percepció i sentit del lloc
Dinàmiques

Unitats de paisatge i límits administratius

Un aspecte remarcable ha estat evitar discontinuïtats d'unitats de paisatge en els espais limítrofs entre els àmbits territorials, les comarques o els municipis. Això vol dir que els límits de les unitats de paisatge no coincideixen necessàriament amb els límits administratius, ja que aquests no segueixen criteris paisatgístics.

La importància de la participació pública en la identificació de les unitats

La participació pública ha tingut un pes rellevant en la identificació de les unitats de paisatge, tant pel que fa als límits com a la seva denominació. Alguns aspectes més intangibles, com el sentiment de pertinença o el sentit de lloc, fonamentals en la definició de la unitat, no haurien estat possibles d'identificar sense la participació de la població.

Denominació de les unitats de paisatge

Amb la voluntat de fer més properes les unitats de paisatge a la ciutadania, han estat batejades amb noms i cognoms ben arrelats entre la població i que pertanyen a la memòria col·lectiva, i no pas amb una denominació tècnica o acadèmica allunyada de la realitat social.
La toponímia és un element fonamental de l'expressió cultural d'un paisatge i un dels elements més expressius de la identitat d'un territori.

Generalment, els noms coincideixen amb elements del relleu (serres, massissos, cingles, cims, conques, altiplans, planes, valls), termes que matisen els elements del relleu (litoral, marítim, solana), formacions naturals (deltes, espais fluvials), tipus de cultius (secans, pastures, horta), però també amb aspectes històrics, culturals o artístics, sobretot en aquells indrets on una determinada herència històrica o l'expressió artística del paisatge han pres un relleu destacat (cultius històrics, nuclis, denominacions històriques o simbòliques).

La implicació de la població en la denominació de les unitats de paisatge ha estat un factor determinant en el reconeixement i ús del mapa final.

Un mapa al servei de tothom

El fet que el mapa de paisatges cobreixi tot el territori indica que, en les polítiques de paisatge, cal considerar tots els paisatges, i no només els més excel·lents o més naturalitzats. Un mapa d'aquest tipus permet, precisament, fugir dels tòpics i fer ressaltar paisatges enormement interessants però que, en canvi, són poc coneguts i, sovint, menysvalorats.

Les unitats de paisatge no funcionen només com a àmbit de comprensió i descripció del caràcter d'un determinat paisatge, sinó com a àmbit de gestió, ordenació i intervenció. Les unitats de paisatge constitueixen, doncs, les 134 peces territorials bàsiques on aplicar polítiques de paisatge concretes que tinguin en compte cada caràcter.

Així, les unitats de paisatge fan servei als instruments de planificació territorial i al planejament urbanístic i a totes les decisions d'actuació i intervenció sobre el territori derivades de la implementació de polítiques sectorials (d'infraestructures, agràries, forestals, turístiques). Però també resulten útils, i cada vegada més, per a l'administració local i la mateixa societat civil a l'hora d'impulsar iniciatives supramunicipals tendents a reivindicar un determinat paisatge. Per tant, les unitats de paisatge esdevenen autèntics àmbits funcionals, de referència on aplicar iniciatives, estratègies locals, implementar directrius del paisatge, donar pautes per als espais oberts, aplicar normatives o dissenyar projectes de paisatge concrets, entre altres.

Les unitats també tenen una gran capacitat didàctica i de sensibilització. Són una poderosa eina pedagògica perquè els joves i la societat catalana en general prenguin consciència dels paisatges on viuen, de la importància dels seus valors (naturals, històrics, socials, productius, simbòlics i identitaris) i també de la seva singularitat, les seves potencialitats i els seus riscos.

Per a saber-ne més

L'Observatori del Paisatge és una entitat de suport i col·laboració de la Generalitat de Catalunya en totes les qüestions relacionades amb l'elaboració, l'aplicació i gestió de les polítiques de paisatge a Catalunya.

Al seu web (www.catpaisatge.net), poden descarregar-se els catàlegs de paisatge i una fitxa per a cadascun d'aquests 134 paisatges. La fitxa mostra les principals característiques de la unitat, la seva evolució històrica, les seves dinàmiques, l'expressió artística a la qual han donat lloc, els principals miradors i itineraris, els seus riscos i amenaces, i també els objectius de qualitat paisatgística i les propostes de mesures i accions que s'han definit.

---

* La Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya crea el Catàleg de Paisatge com un instrument nou per a la introducció d'objectius paisatgístics en el planejament territorial a Catalunya, així com en les polítiques sectorials i, d'aquesta manera, adopta els principis i estratègies d'acció que estableix el Conveni europeu del paisatge promogut pel Consell d'Europa.

CC BY ICGC

Produït per: **Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya** (ICGC)
Base cartogràfica: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya
Informació associada a les unitats de paisatge de Catalunya: Observatori del Paisatge de Catalunya
Fotografies: Jordi Salinas
1a edició: abril 2019
Dipòsit Legal: B. 12 100-2019

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat

Escala 1:250 000
5 0 5 10 15 20 25 km

Produït per: **Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya** (ICGC)

Característiques i singularitats del paisatge

L'observació dels principals trets i singularitats paisatgístiques de Catalunya permet destriar aquells elements que caracteritzen i estructuren els seus paisatges i que, com a tals, mereixen una mirada especial.
A molts d'aquests elements se'ls atribueix una gran quantitat de valors paisatgístics (naturals, estètics, històrics, d'ús social, simbòlics i productius) i que, alhora, són els més reconeguts per la població.
El mapa central mostra els miradors recollits en els catàlegs de paisatge de Catalunya i en destaca aquells des d'on millor es poden contemplar aquestes característiques i singularitats.

Llacs i estanys d'alta muntanya
(75. Mirador de Sant Maurici, Cims i estanys d'Aigüestortes i Sant Maurici)
Els estanys i llacs d'alta muntanya, majoritàriament d'origen glaciar, juntament amb les muntanyes que els envolten, esdevenen conjunts visuals molt rellevants de notable valor natural i amb un elevat reconeixement social com a conjunt paisatgístic. En són exemples l'Estany de Sant Maurici amb el cim dels Encantats al fons, els Estanys de Malniu i el cim del Puigpedrós, els estanys del circ de Colomers amb el Gran Tuc de Colomers com a referent, etc.

Valls i congostos pirinencs
(17. Castell de València d'Àneu, Valls d'Àneu)
Les valls i els congostos són elements definitoris dels paisatges pirinencs, tant per la seva geomorfologia com pel seu simbolisme. A les valls, ja siguin tancades com la Vall Fosca o més obertes com la Cerdanya, hi discorren la major part de les relacions socioeconòmiques terrestres i s'hi localitzen les principals poblacions i vies de pas. Els congostos configuren passos estrets formats per l'erosió dels rius en zones rocoses amb altes parets escarpades (Escales, Malpàs, Collegats, Erinyà, Mont-rebei, Oliana, Terradets, Tresponts...). Alguns d'aquests congostos han estat aprofitats per la indústria hidroelèctrica per a construir-hi preses.

Boscos singulars
(161. Mirador de Gresolet, Capçaleres del Llobregat)
Catalunya té grans masses forestals formades principalment per pins, faigs, roures i alzines, però també per boscos de mides més reduïdes com la Fageda d'en Jordà, el bosc de pi roig i faig de Gresolet, la Mata de València –una avetosa prop de València d'Àneu– o el Bosc de Poblet, tots ells únics per les seves qualitats paisatgístiques. Cal destacar, a més, els boscos de suredes, al nord-est de Catalunya, com un dels elements forestals més singulars del país i generador d'una indústria i identitat pròpies al seu entorn.

***Bocage* en fons de vall, prats de dall i prats de pastura**
(12. Castell de Llívia, Vall Cerdana)
En alguns fons de valls o replans de les valls del Pirineu en destaca una configuració de l'espai agrícola anomenada *bocage*, que estructura el paisatge d'una manera singular. Es caracteritza per camps de conreu petits, regulars, delimitats per marges, murets o tanques d'arbres perpendiculars als canals i camins, complementats amb la ramaderia i les pastures pròpies de l'alta muntanya. Dos elements característics més dels paisatges de l'Alt Pirineu i Aran són les pastures d'estiu (Plan de Beret, rasos del Cadí) i els prats de dall, ambdós de gran interès productiu i estètic.

Paisatges volcànics
(243. Montsacopa, Valls d'Olot)
Els paisatges volcànics són una singularitat a Catalunya. El cas més paradigmàtic és el de la zona volcànica de la Garrotxa, a la unitat de les Valls d'Olot, considerat el paisatge d'aquesta tipologia més important de la península ibèrica i protegit des de l'any 1982. També hi ha mostres de paisatges volcànics repartides per altres unitats de les comarques de Girona, especialment a la plana de la Selva i a la muntanya de Rocacorba.

Estructures d'alineacions arbrades
(216. Castell de Sant Ferran, Plana de l'Empordà)
Les estructures d'alineacions arbrades conformen paisatges d'un gran valor patrimonial. Un exemple en són els passeigs arbrats, els accessos arbrats als nuclis urbans i les plantacions d'alineament. A les comarques de Girona i l'Empordà, i a les terrasses fluvials de les Terres de l'Ebre, els paravents arbrats són un tret rellevant del paisatge agrícola, on són utilitzats per a protegir les hortes i els cultius dels forts vents. A la plana lleidatana, destaquen les arbredes associades a les banquetes o camins de servei situats als marges dels canals com a llocs d'esbarjo, passeig i trobada de la població local.

Paisatges de frontera
(256. Puig del Claper, Cap de Creus)
Els passos fronterers amb França acumulen valors històrics i simbòlics relacionats amb les antigues rutes transhumants, comercials i de contraban i amb l'exili. Un dels passos fronterers més simbòlics és Portbou, a la unitat del Cap de Creus. Portbou compta amb una estació ferroviària internacional construïda l'any 1929 que, avui, amb la lliure circulació transfronterera és del tot excessiva, però que ha condicionat enormement la història i el paisatge del municipi. El monument *Passatges* de l'escultor Dani Karavan, a tocar del mar, i el cementiri on és enterrat el filòsof Walter Benjamin, són autèntics records en el paisatge de tots els que es van exiliar a la recerca de la llibertat.

Espais naturals emblemàtics
(229. Far de Cap de Creus, Cap de Creus)
Catalunya té àrees de valors ecològics i paisatgístics reconegudes en diverses normatives catalanes i internacionals. Més d'un 30% del territori català disposa d'algun tipus de figura de protecció integrada en el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN), pla que garanteix la conservació dels seus valors naturals. Aquests espais també contenen valors estètics, històrics o socials i esdevenen espais de gaudi per a bona part de la població.

Paisatges del romànic pirinenc
(98. Sant Quirc de Durro, Pastures de l'Alt Pirineu)
Hi ha indrets del Pirineu amb una alta densitat de construccions romàniques. Una de les més rellevants és la Vall de Boí, catalogada com a Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO i situada en un marc incomparable a les portes del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, fet que ha comportat un creixement del valor simbòlic dels nuclis i del patrimoni romànic que conserven.

Zones estepàries
(330. Pilar d'Almenara, Serres de Bellmunt i Almenara)
La morfologia eminentment plana i el clima subàrid d'una part de les Terres de Lleida afavoreix una presència important de vegetació estepària i de transició cap al bosc mediterrani (brolles i garrigues) que contrasta amb un paisatge marcat per la dicotomia secà-regadiu. Aquests paisatges esteparis són de gran valor ecològic, paisatgístic i identitari, no només per a les Terres de Lleida, sinó per al conjunt dels paisatges de Catalunya.

Paisatge de les construccions defensives
(303. Florejacs, Alt Sió)
En els territoris que van fer de frontera entre la Catalunya carolíngia i els dominis de l'Al-Andalus (ss. X i XI) s'hi va establir un sistema de construccions defensives (castells i torres de guaita) on el poblament va quedar configurat en forma de nuclis encimbellats i viles murallades o closes. El seu perfil elevat i el seu valor històric les converteix en fites i fons escènics molt visibles, a més d'autèntics senyals d'identitat d'aquests paisatges. A excepció d'alguns elements ben conservats dins dels nuclis urbans, la major part d'aquest patrimoni conserva només algunes traces d'aquell passat en forma de torres, murs o simples restes materials.

Paisatges de les infraestructures hidroelèctriques
(346. Tiurana, Vall de Rialb)
Les infraestructures hidroelèctriques que es construïren durant el segle XX a les conques de les Nogueres, del Segre, del Ter o del Llobregat van contribuir a transformar de dalt a baix la societat pirinenca i prepirinenca i deixaren una empremta extraordinària en el paisatge. Aquest paisatge (format per preses, turbines, tubs, generadors, transformadors, tancs, salts, elevadors...) començà a integrar-se en l'imaginari paisatgístic col·lectiu del Pirineu i, poc a poc, emergeix com un nou paisatge de referència a Catalunya.

Mosaics agroforestals
(143. Castell de Castelladral, Conca Salina)
Els paisatges agroforestals combinen cultius i boscos i tenen un elevat valor ecològic i estètic. El relleu i la manca de planes agrícoles extenses expliquen, en part, la seva extensió a Catalunya. El seu origen també està vinculat al poblament articulat al voltant de les masies, els veïnats i nuclis petits de població. En general, en els mosaics agroforestals els conreus ocupen els millors sòls, que solen ser a les planes i als fons de vall, mentre que els espais forestals es distribueixen entre els cims dels turons o serres i a les carenes.

Masies disperses
(191. Santuari de la Mare de Déu de Lurdes, Lluçanès)
Les masies i les cases de pagès són construccions aïllades ubicades principalment en paisatges agroforestals. Algunes tenen un valor arquitectònic rellevant, d'altres conformen petits vilars o tenen diversos graus d'agregació al cos principal del mas, sovint al voltant d'un referent eclesial, i d'altres, fins i tot, conformen petits nuclis de població. Aquest tipus d'integració paisatgística aporta un elevat valor històric en relació amb la vertebració social i econòmica del territori i a l'estructura paisatgística actual.

Nuclis antics
(244. Muralla de Girona, Pla de Girona)
El paisatge urbà de la baixa edat mitjana, no sense modificacions, i el derivat del procés d'industrialització caracteritzen en gran manera els nuclis històrics de les poblacions de Catalunya, amb trames urbanes, edificis històrics i espais públics que s'han conservat fins avui i que tenen una càrrega simbòlica i identitària. Aquest sentiment es construeix en base als barris gòtics, als eixamples del segle XIX i a les edificacions d'estil modernista, colonial i noucentista.

Zones humides
(245. Observatori Senillosa, Plana de l'Empordà)
Les zones humides (aiguamolls, llacs, llacunes...) són paisatges molt complexos, fràgils i vulnerables, de gran valor ecològic, estètic i social. El valor ecològic està relacionat amb l'elevada biodiversitat i pel gran interès que suposa per l'avifauna. La qualitat visual i el valor social d'aquests paisatges, en canvi, estan lligats a la presència de la làmina d'aigua, dels equipaments com miradors o àrees de descans, i dels recs i canals de desguàs, camps cultivats i closes. Una de les zones humides més destacables de Catalunya són els Aiguamolls de l'Empordà, on la lluita per la seva conservació va portar a declarar-los parc natural.

Fons escènics i fites
(332. Port d'Àger, Montsec)
Catalunya té un relleu complex on amb pocs quilòmetres es passa de cims pirinencs que superen els 3000 metres d'altitud a les platges i deltes del litoral. Aquesta característica genera un escenari complex que, en molts casos converteix les muntanyes –però també torres, castells, pobles o altres elements construïts– en veritables telons de fons esdevenint elements permanents del paisatge visual, punts de referència i icones de l'imaginari paisatgístic.

Planes cerealístiques
(322. Montfalcó Murallat, Costers de la Segarra)
L'agricultura de secà ha conformat el paisatge de les planes cerealístiques, amb conreus sobretot de blat i ordi. Aquests hàbitats esdevenen reserves de gran valor per a la supervivència de moltes espècies d'ocells. Els paisatges de conreus cerealístics acostumen a estar delimitats per feixes arbrades, bosquines i murs de pedra seca, i experimenten una gran variabilitat cromàtica amb les estacions, passant dels tons ocres estiuencs als verds primaverals.

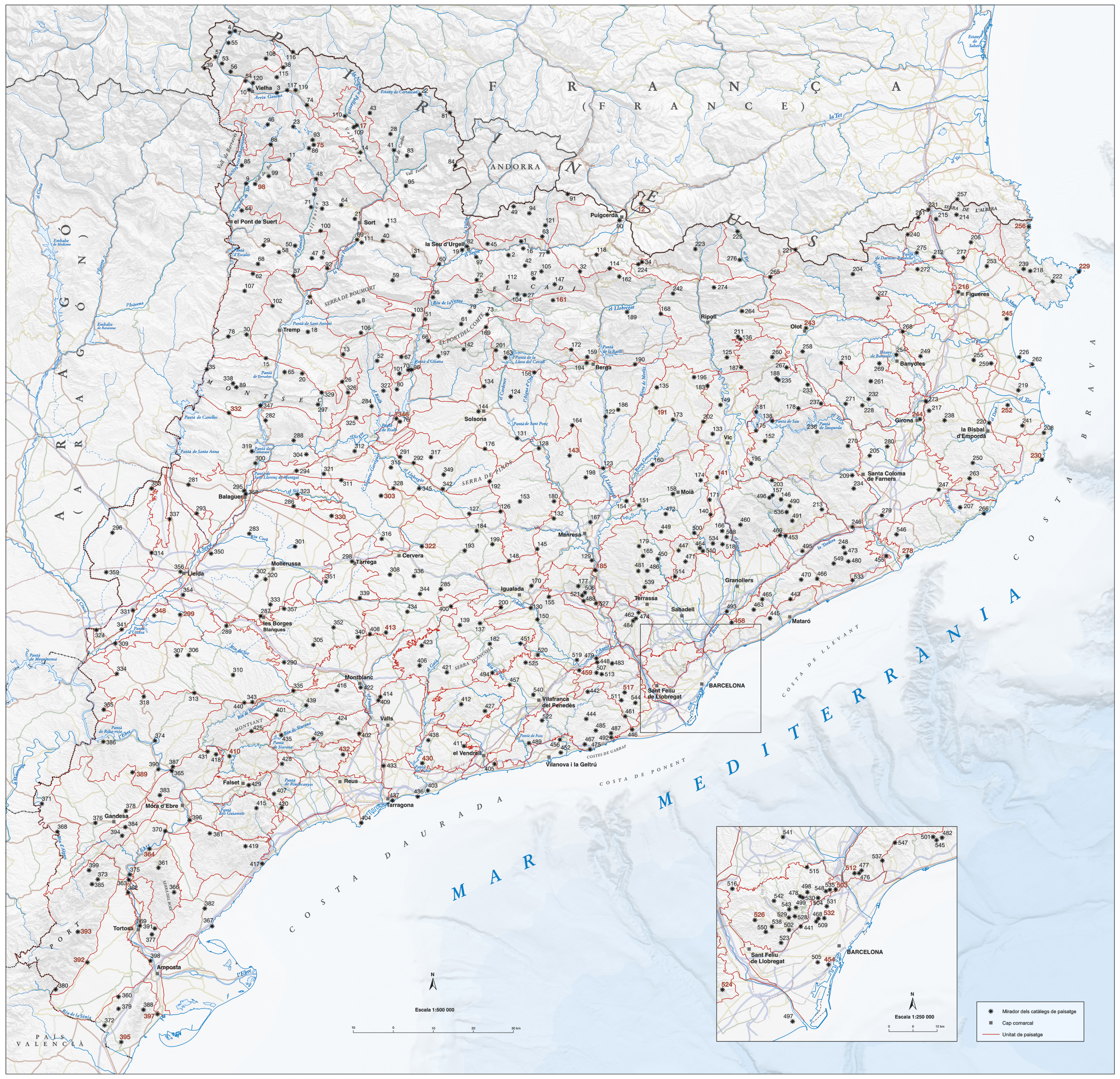

- ✱ Mirador dels catàlegs de paisatge
- ■ Cap comarcal
- — Unitat de paisatge

Paisatges del vent, la boira i la neu
(141.Castell de Tona, Plana de Vic)
El vent, la boira i la neu són elements intangibles amb una influència molt rellevant en la configuració d'alguns paisatges de Catalunya i amb una gran incidència en la seva percepció visual i sensorial. Les ventades de la tramuntana, a l'Empordà, el cerç a les Terres de l'Ebre o el torb al Pirineu, modelen el paisatge i tenen efectes en el seu nivell de visibilitat. Per la seva banda, la neu transforma la percepció dels cims, boscos, prats, conreus i poblacions pirinenques, i també es fa visible amb la crescuda de rius i rieres. Finalment, la boira enfosqueix els objectes i provoca una pèrdua de visibilitat del paisatge, alhora que condiciona la vegetació i els conreus a planes i valls.

Patrons d'assentament singulars
(252. Puig de la Font Pasquala, Empordanet-Baix Ter)
L'emplaçament i la morfologia dels nuclis urbans tenen un paper molt important en la configuració del paisatge. Alguns segueixen uns patrons d'assentament que són resultat de processos històrics diversos (nucli encimbellat, alineat en vall, a mig vessant, en vall tancada, amb traçat ortogonal, disseminat, etc.) i que els doten d'identitat, si bé en alguns casos aquests patrons han quedat difuminats pels nous creixements urbans.

Planes de regadiu
(348. Tossal de Carrassumada, Secans d'Utxesa)
El paisatge agrícola de regadiu i tot el patrimoni associat a les tècniques de reg (canals, salts d'aigua, ponts, rescloses, banquetes arbrades, etc.) constitueix un patró indestriable de la identitat paisatgística de diverses planes de Catalunya, entre les quals destaca la plana lleidatana. La diferent tipologia dels projectes de regadiu que s'han anat utilitzant al llarg de la història formen paisatges amb caràcters diferents. L'agricultura de regadiu de la plana lleidatana alterna el conreu dels cereals amb l'horta i els fruiters, sobretot les pomeres, seguides de les pereres i dels presseguers

Trilogia mediterrània
(413. Forès, Baixa Segarra)
El blat, la vinya i l'olivera han constituït els tres productes agraris bàsics i tradicionals de la Mediterrània. Històricament, els tres conreus s'han presentat agrupats, amb predomini d'un o altre segons les condicions climàtiques i geomorfològiques dels territoris. A Catalunya, l'ametller també forma part d'aquesta trilogia, que substitueix al cereal allà on la pluviometria és més escassa. Malgrat el declivi d'aquest tipus de paisatge a partir de la segona meitat del segle XIX, encara avui és present en alguns indrets del Camp de Tarragona, com al centre i nord de la Conca de Poblet.

Antics paisatges industrials i miners
(185. Sant Vicenç de Castellbell, Montserrat)
La industrialització a Catalunya que es produí en bona part durant el segle XIX, comportà grans canvis en el paisatge. El resultat fou la construcció de colònies industrials (seguint els cursos fluvials principals), de noves vies de comunicació i nuclis de població associats al treball obrer, de l'expansió de les ciutats com a conseqüència dels fluxos migratoris i de l'aparició de centres residencials i de descans de la nova burgesia industrial. Les mines de ferro, coure, zinc o sal també formen part d'aquest paisatge industrial de reconegut valor històric.

Penya-segats
(230. Far de Sant Sebastià, Gavarres Marítimes)
Els penya-segats constitueixen una de les principals singularitats geomorfològiques del litoral català. Cal destacar els contrastos cromàtics entre els penya-segats, les pinedes i els tons blaus i verds del mar. La seva peculiar configuració orogràfica explica que, a excepció d'alguns trams, siguin uns dels espais costaners més ben conservats. Els penya-segats han inspirat des de la pintura de Salvador Dalí fins a la prosa de Josep Pla.

Turons i tossals a les planes
(299. Església de Sant Pere d'Alfés, Secans d'Utxesa)
La topografia de les planes lleidatanes, de la Plana de Vic o de la Conca d'Òdena, entre altres, és alterada puntualment per l'existència de tossals o de turons testimoni que tenen un paper important en la configuració de la imatge del territori. Actuen com a fites, pantalles o fons escènics, són viscuts per la població i han determinat la construcció històrica d'aquests territoris, la fixació d'assentaments, els sistemes de conreus i la presència d'una flora i fauna singulars.

Vinya
(410. Ermita de la Consolació, Priorat Històric)
La vinya és un dels conreus més rellevants de Catalunya, com ho corroboren les onze denominacions d'origen vinícoles reconegudes. Cadascun dels paisatges de vinya té les seves particularitats i es caracteritzen, entre altres, per la seva adaptació a la topografia, el substrat, la disposició en mosaic amb altres conreus o en forma de monoconreu, la presència o no de terrasses de pedra seca i la singularitat dels cellers històrics combinada amb els de nova creació. La variació cromàtica estacional d'aquest cultiu també contribueix al seu reconeixement com a element de valor estètic i identitari.

Àrees logístiques, industrials i de serveis
(458. Castell de Sant Miquel, Serra de Marina)
La dinàmica econòmica ha generat l'aparició de diverses àrees amb activitats industrials que conviuen amb d'altres de logístiques, de serveis i comercials (magatzems, concessionaris de cotxes, hipermercats, aparcaments, etc.). En general, la tipologia arquitectònica heterogènia i les seves dimensions, la proximitat als eixos viaris principals, l'espai dedicat als vials d'accés i la seva concentració territorial fa que tinguin una forta incidència visual i la imatge uniforme i repetitiva que ofereixen banalitza el paisatge on s'ubiquen.

Façana litoral urbana
(278. Turó de Sant Joan, Ardenya-Cadiretes)
La façana litoral catalana ha viscut en els darrers decennis una transformació extraordinària. D'una banda, s'han recuperat antigues àrees industrials, en alguns casos molt contaminades o degradades, per al gaudi de la població, com és el cas d'alguns trams de costa del voltant de Barcelona. D'altra banda, s'han construït i consolidat continus urbanitzats, sobretot d'edificació residencial, turística, comercial i industrial, com en alguns trams del baix Maresme.

Paisatges de la pedra seca
(389. les Paumeres, Altiplà de la Terra Alta)
Els paisatges de la pedra seca tenen un paper cabdal en la configuració del territori. La necessitat de condicionar els terrenys per a fer-los aptes per al conreu, especialment de vinya i olivera, va generar un recurs constructiu aprofitat també en l'elaboració de límits de parcel·les, cabanes i refugis pels pagesos i pastors. Actualment, la pedra seca ha esdevingut un patrimoni molt valorat, tant estèticament com ecològica, ple de significat històric i que ha transcendit la seva funció pràctica original.

Rius i terrasses fluvials
(364. Mirador de la C-12 K.44, Barrufemes)
Els rius de Catalunya configuren uns paisatges fluvials molt diversos (bosc de ribera, terrasses i planes al·luvials, illes fluvials, façanes fluvials urbanes, etc.) que ressalten pel seu valor ecològic, estètic (contrast entre la làmina d'aigua i el bosc de ribera o els conreus i hortes adjacents), històric (del patrimoni vinculat amb l'aigua), social i productiu (per l'ús vinculat als esports aquàtics o a la navegació), o simplement pel vincle tan gran que hi estableix la població.

Perifèries residencials
(503. Mirador de la Torre del Baró, Collserola)
Moltes ciutats de Catalunya, sobretot de l'àrea metropolitana de Barcelona, presenten un paisatge de perifèries residencials constituït sobretot per polígons i blocs. Si bé en moltes ciutats originàriament van ser creixements separats de la ciutat construïda, finalment gairebé tots hi han quedat englobats. Amb el temps, molts d'aquests barris han esdevingut espais d'alta qualitat urbana, generalment pel compromís cívic dels veïns, que han donat lloc a canvis radicals en el paisatge urbà.

Conjunts sobreposats d'infraestructures lineals
(512. Puig Castellar, Serra de Marina)
En els corredors naturals del Llobregat i de l'eix Congost-Besòs, a la Regió Metropolitana de Barcelona, hi confluïxen un gran nombre d'infraestructures viàries, ferroviàries i energètiques, acompanyades sovint de polígons industrials, comercials o d'infraestructures de serveis. Entremig d'aquests paisatges emergeixen espais antigament agrícoles o naturals que han perdut la seva funció original i que sovint acullen usos marginals com abocaments o hortes il·legals.

Barrancs i rieres
(393. Caro, los Ports)
Alguns rius catalans, com l'Ebre o el Llobregat, i la proximitat de la serralada litoral al mar han determinat una rica i variada xarxa hidrogràfica formada per barrancs i rieres, la majoria dels quals de règim intermitent, que en alguns casos excaven amb rotunditat la roca mare que travessen. Les rieres i barrancs encaixonats són molt abundants, per exemple, a les serres calcàries de les Terres de l'Ebre.

Paisatges de l'avellaner
(432. Sant Pere del Puig, Conca d'Alforja-Vilaplana)
L'avellaner és el conreu que més caracteritza i singularitza el Camp de Tarragona. Els camps d'avellaners compresos en el triangle Constantí-Alcover-Reus, a més, constitueixen l'àrea contínua més extensa d'aquest conreu a tot Europa, si bé alguns creixements residencials i industrials, així com les infraestructures de mobilitat associades, li han fet perdre la continuïtat i cohesió. Durant les dues darreres dècades, la Denominació d'Origen Protegida Avellana de Reus, ha contribuït a la revalorització d'aquest conreu.

Paisatges del garrofer
(430. Sant Miquel de Vespella, Massís de Bonastre)
El garrofer ha estat un element molt característic del paisatge litoral tarragoní. La garrofa s'utilitzava en la indústria farmacèutica i servia d'aliment per als animals de tir (mules, matxos, someres, rucs, etc.), que eren la força tractora dels pagesos fins a la segona meitat del segle XX, abans de l'aparició dels tractors. Actualment, el paisatge del garrofer es concentra en sectors del Baix Gaià, de la plana del Baix Penedès i del litoral penedesenc. També se'n troben a les vores dels camps delimitant les parcel·les de conreu.

Olivera
(392. Mas de Barberans, Plana del Baix Ebre-Montsià)
El paisatge de l'olivera té un alt valor estètic per l'ordre harmònic que generen les línies paral·leles dels arbres, per la pedra seca associada i pel contrast dels colors que generen les fulles, l'escorça i el color del terreny. Puntualment, aquests paisatges mantenen mostres de vegetació mediterrània autòctona: carrascars, màquies, garrigues i brolles. També és un paisatge amb un alt valor productiu i cadascuna de les cinc principals àrees de Catalunya on es produeix oli té un distintiu de denominació d'origen protegida.

Conreus de cítrics
(395. Poblat ibèric de la Moleta del Remei, Serres de Montsià-Godall)
Les comarques del Baix Ebre i del Montsià concentren la major part dels conreus de cítrics de Catalunya (mandarines, taronges, llimones...), pel fet que el clima mediterrani litoral i la tipologia dels sòls són ideals per al cultiu d'aquestes fruites. Els cítrics es conreen en forma de mosaic amb altres conreus (sobretot horta i olivera) i també en forma de monoconreu. Gràcies a la certificació d'Indicació Geogràfica Protegida Clementines de les Terres de l'Ebre, el cultiu de mandarines ha rebut un impuls en aquest sector.

Deltes de tradició agrària de regadiu
(397. Sagrat Cor (Torre de la Guardiola), Serres de Montsià-Godall)
Els paisatges dels deltes (de l'Ebre, del Llobregat i de la Tordera) són el resultat d'una notable colonització agrícola, basada en la dessecació d'aiguamolls, la parcel·lació dels camps i la construcció de canals de reg, iniciada a mitjan segle XIX i culminada a la segona meitat del segle XX. El paisatge del delta de l'Ebre, el delta més gran de Catalunya, és una combinació d'arrossars, canals, séquies, marjals, ullals i canyissars, i de poblament tradicional agrícola dispers, envoltat d'horta.

Miradors dels catàlegs de paisatge

1. Aristot
2. Arsèguel
3. Arties
4. Bausen
5. Bretui
6. Capdella
7. Canejan
8. Cap de Boumort
9. Cardet
10. Casau
11. Cascada de Sant Esperit
12. Castell de Llívia
13. Castell de Llordà
14. Castell de Llort
15. Castell de Mur
16. Castell de Toloriu
17. Castell de València d'Àneu
18. Castell d'Orcau
19. Castellciutat
20. Castelló Sobirà de Sant Miquel de la Vall
21. Castellviny
22. Certascan
23. Circ de Colomèrs
24. Claverol
25. Coll de Bancs
26. Coll de Comiols
27. Coll de Josa
28. Coll de Jou
29. Coll de la Creu de Perves
30. Coll de Montllobar
31. Coll de Roc Picó
32. Coll de Trapa
33. Collada d'Altars
34. Collada de Toses
35. Congost de Mont-rebei
36. Congost de Tresponts
37. Congost d'Erinyà
38. Coret de Varradòs
39. Còth de Baretja
40. Despoblat de la Santa Creu
41. Despoblat fortificat del Pui
42. el Querforadat
43. Ermita de Sant Beado
44. Ermita de Sant Salvador d'Irgo
45. Estamariu
46. Estany de Mar
47. Estany de Montcortès
48. Estany Gento
49. Estanys de la Pera
50. Estavill
51. Fígols
52. Gavarra
53. Guardader d'Arres
54. Guardader de Betlan
55. Guardader de Les
56. Guardader de Vilamòs
57. Guardader deth Portilhon
58. la Casa Encantada
59. la Guàrdia d'Ares
60. la Parròquia d'Hortó
61. l'Alzina d'Alinyà
62. les Collades
63. Lles de Cerdanya
64. Llessui
65. Llimiana
66. lo Cogulló de Turp
67. lo Coscollet
68. lo Portús
69. Malmercat
70. Mare de Déu de Castell-llebre
71. Mare de Déu de Far
72. Mirador de la Trava
73. Mirador de l'Arp
74. Mirador de Ruda
75. Mirador de Sant Maurici
76. Mirambell
77. Montellà
78. Montserbós
79. Ossera
80. Peramola
81. Pica d'Estats
82. Pla de les Forques
83. Pla de Negua
84. Port de Cabús
85. Port de la Gelada
86. Portarró d'Espot
87. Prat de Cadí
88. Presa de Cavallers
89. Puig de Sant Alís
90. Puigcerdà
91. Puigpedrós
92. Pujol
93. Refugi d'Amitges
94. Refugi del Pradell
95. Roca de Castellar
96. Sant Andreu del Castell d'Oliana
97. Sant Antoni de Cerc
98. Sant Quirc de Durro
99. Sant Quirc de Taüll
100. Sant Quiri d'Ancs
101. Sant Salvador del Corb
102. Santa Engràcia
103. Santa Fe d'Organyà
104. Santa Maria de Josa
105. Santuari de Bastanist
106. Santuari de Carrànima
107. Sapeira
108. Saut deth Pish
109. Son K.1
110. Sorpe
111. Tornafort
112. Torre de Cadí
113. Torreta de l'Orri
114. Tossa d'Alp
115. Tuc d'Arenho
116. Tuc de Maubèrme
117. Unha
118. Urús
119. Vaquèira
120. Vilac
121. Viliella
122. Cal Prat
123. Castell de Balsareny
124. Castell de Besora
125. Castell de Besora
126. Castell de Boixadors
127. Castell de Calonge de Segarra
128. Castell de Cardona
129. Castell de Castellet
130. Castell de Claramunt
131. Castell de Clariana
132. Castell de Fals
133. Castell de Gurb
134. Castell de Lladurs
135. Castell de Lluçà
136. Castell de Milany
137. Castell de Miralles
138. Castell de Puig de la Força
139. Castell de Queralt
140. Castell de Sant Martí de Centelles
141. Castell de Tona
142. Castell d'Odèn
143. Castelladral
144. Castellvell de Solsona
145. Cogulló de Cal Torre
146. Coll de Sant Marçal
147. Comabona
148. Còpia de Palomes
149. Creu del Morral
150. el Capelló
151. el Puig de Calders
152. els Munts
153. Església de Castelltallat
154. Església vella d'Artés
155. la Fembra Morta
156. la Selva
157. Matagalls
158. Mirador de la Creu de Moià
159. Mirador de la Figuerassa o del Berguedà
160. Mirador de Santa Maria d'Oló
161. Mirador de Gresolet
162. Mirador del President
163. Mola de Lord
164. Montbordó
165. Montcau
166. Morro de la Trona
167. Parc de l'Agulla
168. Pedró de Tubau
169. Pedró dels Quatre Batlles
170. Puig d'Aguilera
171. Puigsagordi
172. Rasos de Baix
173. Sant Adjutori
174. Sant Cugat de Gavadons
175. Sant Feliuet de Savassona
176. Sant Gabriel
177. Sant Jeroni
178. Sant Joan de Fàbregues
179. Sant Lleïr
180. Sant Mateu de Bages
181. Sant Pere de Casserres
182. Sant Pere de Màger
183. Sant Salvador de Bellver
184. Sant Sebastià
185. Sant Vicenç de Castellbell
186. Santa Maria de la Guàrdia
187. Santuari de la Mare de Déu de Bellmunt
188. Santuari de la Mare de Déu de Cabrera
189. Santuari de la Mare de Déu de Falgars
190. Santuari de la Mare de Déu de la Quar
191. Santuari de la Mare de Déu de Lurdes
192. Santuari de la Mare de Déu de Pinós
193. Santuari de la Mare de Déu de Puig del Ram
194. Santuari de la Mare de Déu de Queralt
195. Santuari de Puig-l'Agulla
196. Santuari dels Munts
197. Serra-seca
198. Torre de Castellnou
199. Torre de la Manresana
200. Tossa de Montbui
201. Tossal de la Creu de Codó
202. Veïnat del Roc Llarg
203. Viladrau
204. Bassegoda
205. Brunyola
206. Cabana de l'Arqueta
207. Carcaixells d'en Dalmau
208. Castell de Begur
209. Castell de Farners
210. Castell de Finestres
211. Castell de Milany
212. Castell de Mont-roig
213. Castell de Montsoriu
214. Castell de Requesens
215. Castell de Rocabertí
216. Castell de Sant Ferran
217. Castell de Sant Miquel
218. Castell de Sant Salvador
219. Castell del Montgrí
220. Castell d'Empordà
221. Coll d'Ares
222. Coll de Perafita
223. Collada de Fontalba
224. Collada de Toses
225. Collet de Xoriguera
226. el Balcó de l'Escala
227. el Mont
228. Ermita de Sant Roc
229. Far de Cap de Creus
230. Far de Sant Sebastià
231. Fort de Bellaguarda
232. la Banya del Boc
233. la Salut
234. Mare de Déu d'Argimon
235. Mare de Déu de Cabrera
236. Mare de Déu del Coll
237. Mare de Déu del Far
238. Mare de Déu dels Àngels
239. Mas Ventós
240. Mirador d'Empordà
241. Mirador Josep Pla
242. Montgrony
243. Montsacopa
244. Muralla de Girona
245. Observatori Senillosa
246. Plaça de la fortalesa d'Hostalric
247. Plaça del castell de Llagostera
248. Puig Castellar (Fogars de la Selva)
249. Puig Castellar (Fontcoberta)
250. Puig d'Arques
251. Puig de Calmelles
252. Puig de la Font Pasquala
253. Puig de la Mala Veïna
254. Puig de Sant Martirià
255. Puig de Valldevià
256. Puig del Claper
257. Puig Neulós
258. Puig Redon
259. Puig Segalar
260. Puigsacalm
261. Puigsou
262. Punta Montgó
263. Romanyà de la Selva
264. Sant Antoni
265. Sant Antoni Vell
266. Sant Elm
267. Sant Miquel de Falgars
268. Sant Miquel de la Roca
269. Sant Patllari
270. Santa Bàrbara
271. Santa Brígida
272. Santa Magdalena
273. Sants Metges
274. Taga
275. Tortuga-Serrat del Sentinella
276. Tregurà de Dalt
277. Turó d'Altrera
278. Turó de Sant Joan
279. Turó de Sant Jordi
280. Volcà de la Crosa
281. Algerri
282. Alt de Fontllonga
283. Barretpicat
284. Bellfort
285. Bellmunt de Segarra
286. Bellmunt d'Urgell
287. Castell Alt de les Borges Blanques
288. Castell d'Alòs
289. Castell de Castelldans
290. Castell de l'Albi
291. Castell de Ribelles
292. Castell de Sanaüja
293. Cementiri d'Albesa
294. Cubells
295. el Pla d'Almatà
296. el Vilot de Sucs
297. Ermita de la Mare de Déu del Puig
298. Ermita de Sant Eloi
299. Església de Sant Pere d'Alfés
300. Estació de ferrocarril de Sant Llorenç de Montgai
301. Estany d'Ivars - Vila-sana
302. Fita Alta del Tossal de les Tenalles
303. Florejacs
304. Foradada - Alòs de Balaguer
305. Fulleda
306. Granyena de les Garrigues
307. Granyena de les Garrigues - Torrebesses
308. Granyena de Segarra
309. Jaciment del Bovalar
310. Juncosa - l'Albagés
311. la Donzell d'Urgell
312. la Força
313. la Granadella
314. la Sardera
315. l'Alzina
316. l'Aranyó
317. Lloberola
318. Maials - Flix
319. Mare de Déu de Montalegre
320. Miralcamp
321. Monclar
322. Montfalcó Murallat
323. Montgai
324. Montllober
325. Montmagastre
326. Nord de Folquer
327. Pallerols
328. Palou
329. Pas Nou
330. Pilar d'Almenara
331. Poblat ibèric de Genó
332. Port d'Àger
333. Puiggròs
334. Punta de Montmeneu
335. Punta del Curull
336. Rubinat
337. Sagrat Cor d'Alguaire
338. Sant Alís
339. Santuari de la Bovera
340. Santuari de la Serra del Tallat
341. Santuari de Sant Joan de Carratalà
342. Santuari de Santa Maria de l'Aguda
343. Serra de la Llena
344. Talavera
345. Talteüll
346. Tiurana
347. Torre de guaita de la Baronia de Sant Oïsme
348. Tossal de Carrassumada
349. Tossal de la Creu
350. Tossal de la Nora
351. Tossal de Montalbà
352. Tossal de Solans
353. Tossal Metxut
354. Tossal Pedrós
355. Tossals d'Almatret
356. Turó de la Seu Vella de Lleida
357. Turó de les Forques d'Arbeca
358. Turó del Sant Crist de Balaguer
359. Vallmanya
360. Àrea de Medi Ambient
361. Balneari de Cardó
362. C-12 K.28
363. C-12 K.32
364. C-12 K.44
365. C-12 K.75
366. Cabrafeixet
367. Cap Roig
368. Castell d'Almudèfer
369. Castell de la Suda
370. Castell de Miravet
371. Castell de Sant Joan d'Algars
372. Castell d'Ulldecona
373. Castell i Església de Santa Maria de Paüls
374. Castell Nou
375. Coll de Som
376. Coll del Moro
377. Coll Redó
378. Corbera d'Ebre
379. Ermita de la Pietat
380. Ermita de Pallerols
381. Ermita de Sant Blai
382. Ermita de Sant Cristòfol
383. Ermita de Sant Jeroni
384. Ermita de Sant Marc, Mola d'Irto
385. Ermita de Sant Roc
386. Ermita de Santa Magdalena de Berrús
387. Ermita i jaciment de Sant Miquel
388. la Foradada
389. les Paumeres
390. lo Calvari
391. Mare de Deu de Coll de l'Alba
392. Mas de Barberans
393. Mont Caro
394. Monument a la Pau
395. Poblat ibèric de la Moleta del Remei
396. Poblat Ibèric del Castellet de Banyoles
397. Sagrat Cor (Torre de la Guardiola)
398. Torre de la Carrova
399. Tossal d'Engrilló
400. Aguiló
401. Albarca
402. Alcover
403. Altafulla
404. Cap de Salou
405. Castell de Calafell
406. Castell de Selmella
407. Castell d'Escornalbou
408. Coll de Belltall
409. Coll de Lilla
410. Ermita de la Consolació
411. Ermita de Sant Antoni
412. Ermita de Sant Miquel
413. Forès
414. la Cogulla
415. la Miranda de Llaberia
416. la Pena
417. la Rojala - Platja del Torn
418. lo Guixar
419. los Graus de Vandellòs
420. Mare de Déu de la Roca
421. Montagut
422. Montblanc
423. Montclar
424. Mont-ral
425. Morera de Montsant
426. Mussara
427. Puig de Tiula
428. Puigcerver
429. Sant Cristòfol
430. Sant Miquel de Vespella
431. Sant Pau
432. Sant Pere del Puig
433. Sant Salvador
434. Savallà del Comtat
435. Siurana
436. Torre de la Móra
437. Torre del Pretori
438. Tossa Grossa de Montferri
439. Tossal de la Baltasana
440. Ulldemolins - Crestes del Blai
441. Bellesguard
442. Bosc de Totossaus
443. Can Bruguera
444. Can Grau
445. Castell de Borriac
446. Castell de Castelldefels
447. Castell de Gallifa
448. Castell de Gelida
449. Castell de Granera
450. Castell de la Roca
451. Castell de Mediona
452. Castell de Miralpeix
453. Castell de Montclús
454. Castell de Montjuïc
455. Castell de Palafolls
456. Castell de Ribes
457. Castell de Sant Martí Sarroca
458. Castell de Sant Miquel
459. Castell de Subirats
460. Castell de Tagamanent
461. Castell d'Eramprunyà
462. Castellnou/Ullastret
463. Céllecs
464. Cim de les Àligues
465. Coll de Parpers
466. Collsacreu
467. Creu de Sant Isidre
468. el Carmel
469. el Castell de Fluvià
470. el Corredor
471. el Farell
472. el Pedrós
473. el Rocatell
474. els Quatre Vents
475. Ermita de la Trinitat
476. Ermita de Sant Climent
477. Ermita de Sant Onofre
478. Forat del Vent
479. Gelida
480. Hortsavinyà
481. la Barata
482. la Cadira del Bisbe
483. la Creu de l'Aragall
484. la Creu dels Tres Batlles
485. la Mata
486. la Mola
487. la Pleta
488. la Salut
489. la Talaia
490. les Agudes
491. les Goitadores
492. les Pedrisses
493. les Tres Creus
494. Mare de Déu de Foix
495. Mare de Deu del Puig de Bellver
496. Matagalls
497. Mirador de Cal Tet
498. Mirador de Cerdanyola
499. Mirador de Font Groga
500. Mirador de la Campana
501. Mirador de la Cornissa
502. Mirador de Sarrià
503. Mirador de la Torre del Baró
504. Mirador d'Horta
505. MNAC Museu Nacional d'Art de Catalunya
506. Monestir de Montserrat
507. Montcau
508. Montmany
509. Park Guell
510. Parc Usart
511. Penya del Moro
512. Puig Castellar
513. Puig d'Agulles
514. Puig de la Creu
515. Puig de la Guàrdia
516. Puig Madrona
517. Puig Vicenç
518. Puiggraciós
519. Sant Benet d'Espiells
520. Sant Jeroni
521. Sant Joan
522. Sant Miquel d'Olèrdola
523. Sant Pere Màrtir
524. Sant Ramon
525. Sant Vicenç de Morrocurt
526. Santa Creu d'Olorda
527. Santa Margarida del Cairat
528. Tibidabo
529. Torre Collserola
530. Turó de la Magarola
531. Turó de la Peira
532. Turó de la Rovira
533. Turó de les Guilles
534. Turó de les Onze Hores
535. Turó de les Roquetes
536. Turó de l'Home (Montseny)
537. Turó de l'Home (Serra de Marina)
538. Turó de Merlès
539. Turó de Roques Blanques
540. Turó de Sant Pau
541. Turó de Sant Pau
542. Turó del Fumet
543. Turó del Puig
544. Turó del Tabor
545. Turó d'en Baldiri
546. Turó d'en Gall
547. Turó d'en Galzeran o d'en Mates
548. Turó d'en Segarra
549. Turó Gros
550. Turó Rodó

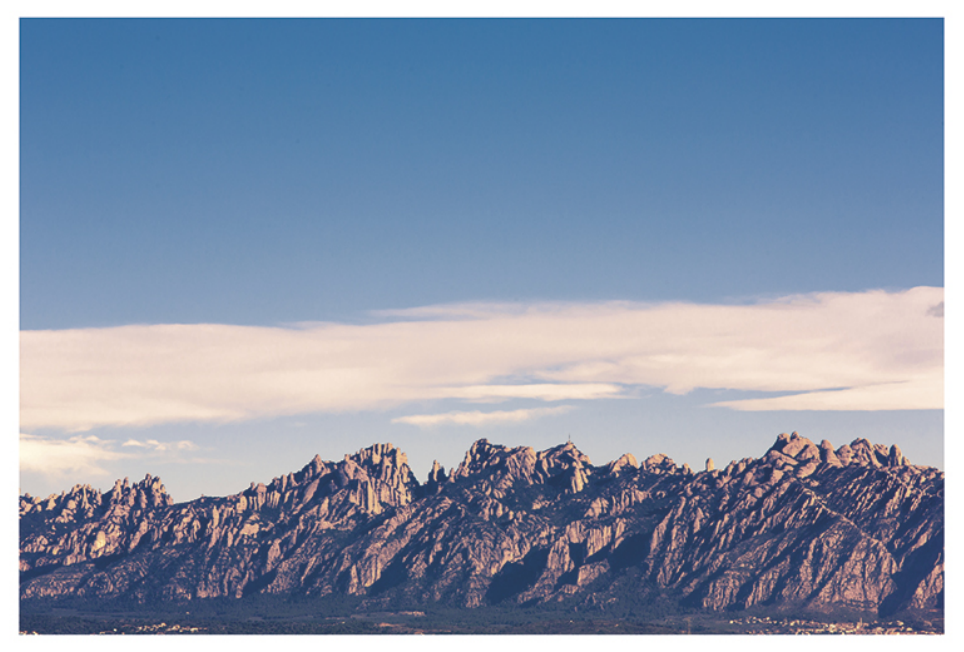

Paisatges espirituals
(459. Castell de Subirats, Muntanyes d'Ordal)
A Catalunya hi ha diversos paisatges relacionats amb pràctiques i creences espirituals, lligats sovint a construccions religioses, que atorguen al conjunt del territori uns valors que van més enllà del propi edifici. La muntanya i el monestir de Montserrat, el Santuari de la Mare de Déu de Núria, o els monestirs cistercencs de Santa Maria de Poblet i de Santes Creus, (dins l'anomenada Ruta del Cister), per posar només alguns exemples, atorguen a aquest paisatge una elevada càrrega espiritual pel fet de ser espais d'aïllament, de meditació i, en alguns casos, també de vida eremítica.

Boscos metropolitans
(526. Santa Creu d'Olorda, Collserola)
Més d'una tercera part de de la regió metropolitana de Barcelona està coberta per boscos mediterranis (pinedes, alzinars, suros, brolles, màquies, etc.). En una zona tan densament poblada, la ciutadania busca el contacte directe amb la natura a través d'activitats com l'excursionisme, la recol·lecció de bolets o fruits silvestres, la pràctica d'esports d'aventura o la mera contemplació del paisatge. Aquests boscos també porten a terme importants funcions ecològiques, com la fixació del CO^2 a l'atmosfera, la regulació hídrica, la protecció contra l'erosió del sòl o la connexió ecològica.

Eixamples
(532. Turó de la Rovira, Pla de Barcelona)
Els eixamples actuals són el resultat d'operacions unitàries d'expansió urbana, amb trames viàries ortogonals, planificats entre la segona meitat del segle XIX i el primer terç del segle XX. El de Cerdà, a Barcelona, n'és el paradigma, amb 12 km^2 de quadrícula regular, que atorga una forta identitat a la ciutat i té una presència cabdal en la percepció visual de l'entramat urbà. Altres eixamples rellevants són els de Terrassa, Sabadell, Mataró, Badalona, Sant Boi de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, Sant Joan Despí i Vilanova i la Geltrú, tots ells més reduïts i sense la qualitat formal de l'eixample barceloní.

Urbanització de baixa densitat
(517. Puig Vicenç, Muntanyes d'Ordal)
Les urbanitzacions són àrees residencials formades per edificacions aïllades d'habitatges unifamiliars, sovint adossats, amb manca d'estructura urbana i amb baixa densitat. És un model de poblament que avui es considera obsolet, que busca bones vistes i la ubicació al mig d'entorns «naturals», i que ha provocat en molts casos un contrast amb la tipologia constructiva dels pobles del voltant. Creen entorns urbans mancants d'identitat i que no tenen res a veure amb les preexistències territorials.

Agricultura periurbana
(524. Sant Ramon, Muntanyes d'Ordal)
Els paisatges de l'agricultura periurbana, presents a l'entorn de moltes ciutats de Catalunya, són estratègics des del punt de vista ecològic, social i econòmic. Són espais productius però també de lleure on els ciutadans poden estar en contacte amb espais oberts i millorar la seva qualitat de vida. A més, la preservació de l'agricultura també afavoreix la conservació d'elements patrimonials (estructures parcel·làries centenàries, xarxes de reg i drenatge, masies, camins històrics) i té un paper destacat en el subministrament de productes locals de qualitat i en la sobirania alimentària.

***Skylines* urbans**
(454. Castell de Montjuïc, Pla de Barcelona)
L'*skyline* d'una ciutat és la línia d'horitzó dibuixada per l'estructura dels edificis del conjunt de l'urbs. Els creixements urbans han tendit a modificar figures, perfils i escenaris urbans tradicionals. L'*skyline* actual de Barcelona visible des de la muntanya de Montjuïc, està format per un conjunt d'edificacions d'alçària mitjana i uns quants gratacels situats en llocs molt concrets (la zona de Diagonal Mar, el Fòrum o la Plaça d'Europa), observades de prop per la Serra de Collserola.